

Πρέπει να πούμε και τα καλά της γαλλικής ανατροφής. Το να βρισκούνται πάντα με τους γονιούς τους τα παιδιά από τις πρώτες στιγμές της ζωής γεννά τρυφερό δεσμό μεταξύ τους—δεσμό που ούτε πάλι τον διεισβύθουν στις Άγγλο—Σαξωνικές χώρες. Η άφωστίωση του Γάλλου στη μητέρα του εκεί έχει την αρχή τους, κι όταν Γάλλος αγαπά γυναίκα, την ψυχή της μάννας του ζητά που τόσο θερμά του έπλασε τη δική του παιδική καρδιά.

Μάννα και κόρη είναι σφιχτοδεμένες στη Γαλλία. Ακόμα και σαν παρθερεί, η κόρη πάντα ζητά της μάννας της τη συμβουλή όχι μόνο στα μικρά, μα και στις πιο σημαντικές στιγμές της ζωής της, κι ούτε της περνά από το νου να την παρακούσει. Γι' αυτό όμως, κρυώνουν και κάποιες οι νύπαντοι μεταξύ τους, κι από δω πηγάζει το μίσος του Γάλλου για την πεθερά του.

Η ανατροφή των γαλλόπαιδων είναι γενικά να πούμε αίσθηματική, όχι αντιστικά και λογική. Εκεί που στην Αγγλία η μητέρα θα πει του παιδιού της «Μην το κάνεις, παιδί μου, είναι σιχαρό», στη Γαλλία θα του πει «Μην το κάνεις, αγάπη μου, γιατί θα κακοκοιμίσεις τη μαρινούλα σου».

Εμείς που όλα τ' αντιγράφουμε από τους Γάλλους, τους μιλάουμε και στην ανατροφή, Νομίζω πως θα βγαίναμε πιο κερδομενοί εφαρμόζοντας μερικώς από τ' αγγλικό το σύστημα. Πόσο πιο φρόνιμα θα κάναμε οι πλοῦται μας στην Ελλάδα αντί να παίρνουμε Γαλλίδες αν έταίριον των παιδιών τους εγγλέζες ντυτάδες. Είναι πολύ πιο ανώτερες τους και ξέρουν πως να φερθούν και τι να πουν ή να μην πουν στα παιδιά, γιατί κι' εμεινών η ανατροφή συστηματική έγινε, όσο φτωχός κι' αν είναι.

Λίεσσουλ. 5 του Σεπτεμβρίου

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ

«Αν το παιδί σου καταπιεί καμιά βελόνα ή τίποτα τέτοιο μυστέρι, μην του δώσεις καθαρτικό, παρά δώσε του να φάει όσο μπορεί να σηκώσει: χαλβί ή πολύ πηχτό ριζόγαλο. Η βελόνα θα χωθεί μέσα στην ύλη και περνώντας μαζί του δε θα βλάψει το παιδιού τα σπτικά.»

- Θυμάμαι τους παλιούς καιρούς, είπες ο παππούς. Τι φτηνία, παιδί μου! Βλέπεις εκείνο το μεγάλο οικόπεδο; Μου το προσέφερε για ένα κομμάτι ψωμί.
- Και γιατί δεν ε' αγοράζεις, παππού;
- Που να βρεις; το κομμάτι το ψωμί τότες, παιδί μου!

τότα, δικάδατος τόσα, πως θέλεις να θυμάται το χωριό σου και τα κοριτσάκια; Ή μαθές και σαν το γλύτωσε απ' τον ποτάμι; είναι τόχα υποχρεωμένος να το πάρει κιόλας; Τώρα μέλιστα που του κάνουν τα γλυκά μάτια εδώ στη χώρα, τέτοια κοριτσάκια πλούσια και σπουδαμένα! Καλά το λέει το κατάνομο αμάτιο που δε θεωρούνται γλήγωρα ληστμονιούται. Μήτε γράμματα έστειλε πιά μήτε προακουράματα. Και στα ύστερα μετ' μαριόλιστα τότες βάζει καλά στα δίχτυα της κ' έτσι την αρβωνιάζει. Ο πατέρας του είχε περάσει απ' το μεταξύ κι' άφ' της άποφάσις τώρα να κατέβει στο χωριό να πουλήσει το έργο του και να πάει πίσω να παντρευτεί. Κ' έτσι δά ο καλός μας ήρθε στο χωριό ύστερ' από έξη χρόνια: μα τα μαντάτα είχαν φτάσει πρωτότερ' απ' άφ'όνα.

Σαν είδε την άδιαφορία του ή Χαρσιρίτσα, σαν έμαθε πως μ' άλλην άρβωνιάστηκε, σαν είδε έτσι να χεθούν τα όνειράτα της τ' χρυσά και να σθαιτούν με μις οι έλπίδες της, οι γλυκές έλπίδες, που με πότη λαχτάρα, που με τόση άγάπη τον περιμένε και τώρα τόσο ψυχρό τον είδε και ξένο γι' άφ'την, ξένο και γι'ά πάντα, έπεσε οι διαλογί, κι όσο το διαλογίζουταν, τόσο φοβερότερο της φαίνουταν. Κ' έτσι πιά μι'ά νύχτα, ποιος ξέρει; μάθρισε το μάτι της, σκοτεινιάσε ο νους της και σηκώνεται κρυφά και πάει, και πέφτει στο ίδιο το ποτάμι: έλει και πνίγεται ή ταλαίπωρη. Έλεγε βλέπετε γλυκός; θύμησε απ'ά κείνο το ποτάμι και μ' άφ'τες θέλησε ν' αποτελειώσει τη ζωή της.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

(Συνέχεια)

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΤΕΡΝΟΒΑΣ

Η Κοκκινιά είναι ένα βουνό που δεσπόζει της Κλεπκιάδας. Από εκεί πάνω φαίνεται ή Τριγωνία με τη λίμνη της, τα βουνά του Μεσολογγίου, τ' Αραποκέφλα δηλ. τα βουνά του Προυσού, ο όποιος έχει την Παναγία, την ιδιαίτερη λατρεία των μερών τριγύρω.

Μιά φορά, διηγούνται, εκύλισε κάτω απ' το βράχο το παιδάκι μιας μάννας με την κούνια του. Η μάννα έταξε ες την Παναγία την Προυσιώτισσα και όταν έπληγε κάτω, εύρηκε το παιδί της μέσ' ες την κούνια να χαμογελάει και να κρατάει ένα τριαντάφυλλο.

Από την Κοκκινιά πηγαινέ κανείς ες την Τέρνοβα, ένα χωριό κεί. Εκεί έγινε καλός πόλεμος ες τα 28.

Ο Μπαρμπ-Νάσος ο Βοϊσάιτης που ζούσε κείνο τον καιρό, δέκα φορές μού διηγήθηκε τη μάχη με τις ίδιες φράσεις, τις ίδιες κρίσεις, με την ίδια στερεοτυπία της έποχης του.

Πόσο μετανοά, που καταγοητευμένος απ' τη διήγηση, δεν κατάγει να την γράψω αυτόλεξί ποτέ.

Μου είπες ότι έφάνηκαν οι Τούρκοι του Καρπενησιού μι'ά μέρα για να βοηθήσουν τον Προβίστα, τον αποκλεισμένο ες τη Λομποτηνά.

Μου είπες πως έμοίρασαν και ποιοι όπλαρχηγοί πήραν τις τάδε και τάδε θέσεις προσθέτοντας ότι τότε ήταν άγρια τα μέρη, λόγγοι άπέραστοι, έρημιά, κρημίλες και σάρες και κρισάκια. Μου είπες πως τουφεκόντας από πολλές μεριές έφόβησαν τον έχθρο και έγύρισε πέρα κατά την Κλεπά, πως ο χαζίνης του Καρσισάκη τους έσωσε.

Ο χαζίνης (πολεμοφόδις) αυτός που τον έκαναν τρία ίσια ταίρια και τα πήραν με κληρο, είχε χωθή εκεί από τον Καρσισάκη, που πέραγε μετά την άλωση του Μεσολογγίου άρρωστος. Τον έλασε ες το σπίτι του Φαρμάκη, που σώζεται ακόμη, είναι χαμόσπιτο σαν άποθήκη ες το πλάι ες τ' άλλων κοντά ες την Άγια Τριάδα, την εκκλησιά της Βοϊτσάς. Ο Φαρμάκης, που γεννήθηκε ες αυτό το σπίτι, ήξευρε

* Η αρχή του στο 108 φύλλο του «Νουμά».

το μυστικό και έτσι κρατήσανε τον πόλεμο μ' εκείνον τον χαζίνε.

Μου είπες πως απ' την Τέρνοβα εκεί που είναι το λιθάρι, το τσόκι, τους τραβήξαν οι δικοί μας ες τους Άγίους Άποστόλους που είναι σήμερα τα Έλληνικά μνημεία. Οι Γιολδάσαιτοι είχαν κάψει τα σπίτια της Κλειτίας για να μη βρούν καταλυμα οι Τούρκοι. Άλλά εύρησαν ένα σπίτι του Παπακωνών του Βαμαλού κ' έμειναν, γιατί αυτό δεν τ'έκαψαν οι δικοί μας επειδή τους έδωκε ο Βαμαλός κρασί και μπουγάτσα.

Μου είπες πως άπάνω απ' την Κοκκινιά καταράχα, ες τα τρία πηγάδια, εκεί που λέγεται σήμερα τα Ταμπουρία του Σαφάκα, πήραν γυροβόλι οι δικοί μας και τους γύρισαν πίσω απ' την Σκάρνταινα. Εκεί σε μι'ά θέση που λέγεται ες τα Κοκκίλια, κοντά ες του Κρικέλου, έγινε μεγάλη σφαγή. Σώζονται ακόμη τα κόκαλα.

Μου είπες τέλος πως τους Τούρκους της Λομποτηνίας, που έκαναν έξοδο, τους κατάκοψε ο Φαρμάκης και τους αιχμαλώτισε ες της Γριές το ρέμα έιδοποιημένο: ότι έφυγαν από ένα κουμπάρο του χριστιανό.

Η ΑΜΠΛΙΑΝΗ

Από την Τέρνοβα και την Άθωρνη ανέβηκε ες την Αμπλιανή της Εύρυτανίας. Από κει έποθοσα να ιδώ το παραδοξό αυτό χωριό.

Ήτανε ο Ιούνιος σ' το τέλος του. Κρύο φαβερύ έντούτως μας έβριζε. Ο άέρας δυνατός έκυλούσε συνενεφα άδιάκοπα που μας έσκέπαζαν τον ήλιο προς μεγάλην μας θλίψη.

Σαν κείνο ποτό θείο ήτανε το νερό του χωριού. Έπινάμε άδιάκοπα το γευτικό και κρυσταλλένιο εκείνο νερό, χωρίς να φουσκώσουμε, χωρίς να αίστανθούμε άηδία και χαρτασμού.

Μωρε τι παχύ νερό, διπλό θαρρείς πως είναι, σαν γάλα, έλεγε ένας από μας διατάζοντας και άλλο ποτήρι.

Άλλά και το γάλα και τα κρέατα εκεί πάνω είναι γευτικά και καλά.

Το χωριό είναι μεγάλο, μαγαζιά πολλά, γιατί ο κόσμος γλεντά όλοένα το καλοκαίρι. Μόνον οι γέροι γνέθουν με τη βόκα ες τα μαγαζιά της πλατείας.

Παραδόξως βλέπεις πολλές μορφές άσθενικές. Οι Αμπλιανέτες μόνον δυο μήνες έρχονται ες το χωριό τους γιατί τον χειμώνα κάνει τόσο χιόνι που και τα σπι-

τα άθωα, τα χρυσά, κ' έρχότανε στη φαντασία του ή πάλι εκείνη ιστορία, που γλύτωσε το κοριτσάκι μι'ά φορά απ' το ίδιο τουτό το ποτάμι, κ' έλεγε γιατί τόχα να τα φέρε έτσι ή μοίρα του να το γλυτώσει, αφού ύστερα ειλτανε να φανεί τόσο άδικος στο κακόμοιρο το κοριτσάκι, που τόσες ώραιες μέρες πέρασε μαζί του, που τόσο πιστά κ' ειλκρινά τον άγαπούσε, αφού στα ύστερα ειλτανε να πάει, να το πνίξει ο ίδιος το κακορίζικο με την άπιστία του με την άλαφροσύνη του, με την τιποτένια τη συνείδησή του κ' έτσι σπάραιε ή καρδιά του, του έρχότανε σκοτοδίνη, βούζαν τ' άφ'τιά του, μάθριζαν τα μάτια του κι ο παλμός του γτυπούσε δυνατά και τότε φώναζε ξεφρενιασμένος.

—Έβγα να σε ιδώ, έβγα να σου μιλήσω! Και πάντεχε ν' ακούσει, και πρότεχε να ίδεί! μα τίποτις δεν έβλεπε, μηδ' άκουε φωνή, έν απ' του κυματιού το ρέκασμα κι απ' το μουρμούρισμα του ποταμιού. Τα φαντάματα δε φανερώνονται τη μέρα.

Και πάλε ξαναφώνιζε. —Έβγα λοιπόν ν' σφεντονίσεις την κατάρα σου τη μάθη στο κεφάλι μου! Έβγα να κεραινώσεις τον άπιστο τον Άντριά, τον Άντριά!

Και πάλι φοβιμένος απ' την ίδια τη φωνή του σηκωνότανε σαν τρελλός και γύριζε γρήγορα γρήγορα στο χωριό, και κλειούντανε στην κάμαρά του βουδός κι άλλ- και κανένα δεν ήθελε να δει, και κανένα ν' ακούσει!